

Gestage groei in alle marktsectoren

Voor het tweede jaar op rij groeien in 2015 alle marktsectoren. De gemiddelde groei is echter gematigd. In de industrie zijn het vooral de machine- en transportmiddelenindustrie die het goed doen. De volumes in de detailhandel groeien door een stijgende koopkracht, al staan de prijzen onder druk. De aantrekkende binnenlandse vraag zorgt ook voor grotere vrachtvolumes in de transportsector. Logistieke dienstverleners profiteren van de toenemende e-commerce. Alleen de zorgsector krimpt in 2015 door een steeds grotere focus op kostenbeheersing.

Afnemende groei in de industrie

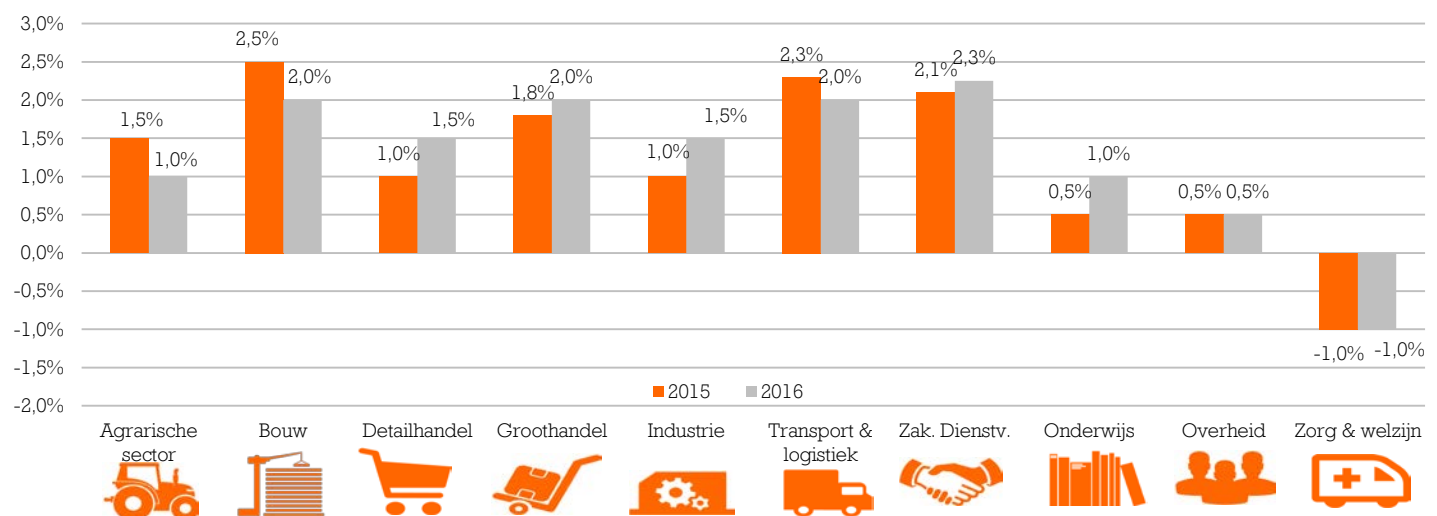
Naar verwachting blijft de **industrie** ook in 2015 redelijk goed draaien. De inkoopmanagersindex duidt al 1,5 jaar op groei. De verwachte ontwikkeling van de industriële productie blijft met +1,0% in 2015 wel achter bij de rest van de eco-

nomie. De chemie en de aardolie industrie staan onder druk, terwijl de machine- en transportmiddelenindustrie het bovengemiddeld doen.

Vrachtvolume verbetert

Door de aantrekkende binnenlandse vraag zit het **transport** over de weg duidelijk in de lift. Ook het negatieve effect van de jarenlange grote krimp van het internationale wegvervoer vanuit Nederland is afgenomen. Dit komt voornamelijk doordat de meeste grote internationale transportbedrijven inmiddels vestigingen hebben geopend in Oost-Europese landen. Door de gedaalde brandstofprijzen kunnen de marges, zeker in de luchtvaart, op korte termijn enigszins verbeteren. Logistieke dienstverleners profiteren van de ontwikkeling van e-commerce. Deze partijen worden vaker ingeschakeld door retailers of fabrikanten om de opslag en levering te doen.

Figuur 1 Volumemutaties naar bedrijfstak (% j.o.j.)

Bron: Ramingen ING Economisch Bureau

Melk de motor van de agrarische sector

Een flinke volumegroei in de **agrarische sector** in 2014 (ruim 5,5%) was grotendeels het gevolg van een oplopende zuivelproductie. Dit werd veroorzaakt door de hoge melkprijs. Melkveehouders speelden daarbij ook al in op de afschaffing van de melkquota per 1 april 2015. Hierdoor zal de melkproductie ook in 2015 hoog blijven en dit leidt naar verwachting tot een bovengemiddelde groei van het totale agrarische productievolume van ongeveer 1,5%.

Wisselend beeld bij groothandels

Sterk gedaalde grondstofprijzen (o.a. olie, kolen, metaal) drukken een flinke stempel op de marges van **groothandels** in deze producten doordat hun voorraden in waarde afnemen. De sterk groeiende wederuitvoer blijft echter gunstig voor de tussenhandel en toenemende consumentenbestedingen kunnen het belangrijke non-food segment stimuleren. Groothandels in non-food consumentenproducten en bouwmaterialengroothandels laten na flinke omzetkrimp weer herstel zien.

Voorzichtige groei in detailhandel

In 2014 heeft de **detailhandel** een lichte volumegroei behaald. Door lagere prijzen steeg de omzet echter nauwelijks. Voor 2015 lijkt deze groei in volume door een aantrekkende economie en stijgende koopkracht door te zetten. Toch blijft de consument nog voorzichtig waardoor de groei beperkt blijft.

Zakelijke dienstverlening

Het aantrekken van de huizenverkopen is in de **zakelijke dienstverlening** goed voor notarissen, architecten en ingenieursbureaus. Ook uitzendbureaus, dierenartsen en de groep designers, fotografen en vertalers zagen hun omzet groeien. Voor 2015 verwachten we een verdere volumegroei in de zakelijke dienstverlening door aantrekkende bedrijfsinvesteringen en meer bedrijvigheid. Een aantal subsectoren, zoals accountants en deurwaarders, heeft wel te maken met verdere vraaguitval vanwege doorzettende digitalisering en automatisering.

Orderboeken bouw beter gevuld

In november 2014 lag het volume in de **bouw** ruim 2% boven het niveau van dezelfde periode een jaar eerder. Het aantal afgegeven bouwvergunningen voor nieuwbouwwoningen zit duidelijk weer in de lift en steeg in de eerste 11 maanden van 2014 met ruim 40%. Dit duidt op een duidelijk verder herstel van de nieuwbouw van woningen in 2015. Voor de gehele bouwproductie verwachten wij een groei van 2,5% in 2015.

Publieke sector remt economische groei

2015 wordt een roerig jaar voor de **zorg**. Gemeenten hebben een grotere rol gekregen in de organisatie van langdurige zorg voor ouderen en gehandicapten. Tegelijkertijd zijn de budgetten voor deze zorgvormen verlaagd. Samen met de algehele focus op kostenbeheersing binnen de zorg leidt dit tot lichte krimp in 2015 en 2016. Ook de **overheid** remt de economische groei af. Publieke organen blijven over de hele linie de broekriem aanhalen. Zo kampen gemeenten ondanks de uitgevoerde bezuinigingen nog altijd met forse tekorten en dito schulden. Door de sterke vergrijzing van het ambtenarenbestand gaat bovendien veel personeel met pensioen. Dit drukt de groei van de overheid.. Ook het **onderwijs** zeilt financieel scherp aan de wind. Dit om ruimte vrij te maken voor de benodigde investeringen in vastgoed en digitalisering en de stijgende kosten per leerling. De extra financiële ruimte die het kabinet biedt, zorgt voor een lichte groei in het onderwijs.

Meer informatie over de verschillende (deel)sectoren kunt u lezen in de betreffende kwartaalberichten: <http://www.ing.nl/zakelijk/ing-economisch-bureau/sectoren/index.aspx>

Meer weten?
Kijk op ING.nl
Of bel met

Maurice van Sante,
Senior Econoom
068 36 32 062

Volg ons op Twitter:

INGnl_Economie

Disclaimer

De informatie in dit rapport geeft de persoonlijke mening weer van de analist(en) en geen enkel deel van de beloning van de analist(en) was, is, of zal direct of indirect gerelateerd zijn aan het opnemen van specifieke aanbevelingen of meningen in dit rapport. De analisten die aan deze publicatie hebben bijgedragen voldoen allen aan de vereisten zoals gesteld door hun nationale toezichthouders aan de uitoefening van hun vak. Deze publicatie is opgesteld namens ING Bank N.V., gevestigd te Amsterdam en slechts bedoeld ter informatie van haar cliënten. ING Bank N.V. is onderdeel van ING Groep N.V. Deze publicatie is geen beleggingsaanbeveling noch een aanbieding of uitnodiging tot koop of verkoop van enig financieel instrument. ING Bank N.V. betreft haar informatie van betrouwbaar geachte bronnen en heeft alle mogelijk zorg betracht om er voor te zorgen dat ten tijde van de publicatie de informatie waarop zij haar visie in dit rapport heeft gebaseerd niet onjuist of misleidend is. ING Bank N.V. geeft geen garantie dat de door haar gebruikte informatie accuraat of compleet is. De informatie in dit rapport kan gewijzigd worden zonder enige vorm van aankondiging. ING Bank N.V. noch één of meer van haar directeuren of werknemers aanvaardt enige aansprakelijkheid voor enig direct of indirect verlies of schade voortkomend uit het gebruik van (de inhoud van) deze publicatie alsmede voor druk- en zetfouten in deze publicatie. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Overneming van gegevens uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron wordt vermeld. In Nederland is ING Bank N.V. geregistreerd bij en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten.

De tekst is afgesloten op 31 januari 2015.

